

Koldo Mitxelenari esker onez

Mikel Ugalde

Jaio zineneko mendeurrenean gauden honetan, hitz labur hauek zuzendu nahi dizkizut esker onez. Era xumean natorkizu, izango baitira zure izaera, lana eta eragina modu zuzen eta egokian azalduko dutenak.

Gogoan ditut, Koldo, joan den mendeko hirurogeigarren hamarkadako udan eskaini ohi zenizkidan solasaldirako aukerak. Telefonoz deitu, arratsalderen baterako hitzordua jarri eta harrera ezin hobea egiten zenidaten etxean Matilde zure emazteak eta biok. Jarraian tertulia gisako solasaldiari ekiten genion kafea hartzen genuen bitartean.

Matilde Martinez de Ilarduya emaztearekin eta Itziar eta Rafael seme-alabekin. Oiartzun.

Bisitaldi haietan ez nuen aurre-helbururik izaten, ez nintzaizun aparteko jakin-minez hurbiltzen. Hitz egiteko, eta batez ere entzuteko gogoak eraginda agertu ohi nintzen.

Nahiz eta jakintzaren alorrean zure ondoan hutsaren hurrena sentitzen nintzen, oso atseginak zitzaizkidan une haiek. Zu, Koldo, maisu, aditu, ikerlari zorrotz, hainbat zientzia alorretan jakitun, euskararen biziberritzearen aldeko apostu betean ikusten zintudan eta arratsalde horietan elizaren inguruko albisteak, politikak eta gizarte gorabeherak bere lekua izan ohi zuten elkarrizketa haietan.

Egia aitortu behar baldin badut, Koldo, bi arazo nituen. Lehenik eta behin, nire gaitasunaren muga nabarmena zela. Eskola handirik gabe, Papeleran lanean ibilia eta hogeitertekin Seminaria joana nintzen. Ezer gutxi Koldorekin gaiak aztertu eta jorrazteko. Bigarrenez, berriz, nik nire burua entzule gisa ikusten banuen ere, zuri ere entzutea gustatzen zitzaizula. Irakasten goi mailako izan zinen, baina entzule moduan ez zinen makala izan.

Apal-apal, baina aldi berean zinez, diozut zurekin izandako harremanak oso esker onez gogoratzen ditudala.

Hau guztia aitortu eta gero, eskerrak eman nahi dizkizut garai hartan hain bizi genuen herrigintzaren ikuspegitik, herri honi eman zenion guztiarengatik. Gogoan dugu hirurogeiko hamarkada hura, Europa irakiten ikusten genuen, berebiziko aldaketa martxan zegoela nabaria zen. Euskararen munduan ere txinpartarik ez zen falta. Nork ez ditu, esaterako, *Zeruko Argiako* "Gazte naiz" orrialde haiek gogoan? Nola ahaztu Xalbador Garmendiaren *Historia triste bat* antzezlanak sortutako iskanbilak, harrotutako hautsak? Baserriaren eskutik jasotako euskarak hiria irabazi behar zuela ikusten genuen etorkizuna izango bazuen.

Gizartea bera ere aldatzen ari zen. Beste lurralde batzuetatik hurbildutako etorkin uholdeak euskara eta gure geroa itolarrian jarriko ote zuen beldur baginen ere, indar hartzen ari ziren ikastolak. Euskarazko testuak, ahal zen neurrian, itzulpenaren hesia gaindituz eginikoak, behar genituen, tokian tokiko hizkerak gaindituz, euskara batuaren moldean eginak.

Ez zen nolana hikoia euskal gizarteak aurrez aurre zeukan erroka. Geroak erakutsiko zuenez, ez zen tirabirarik gabeko ibilera izan. Garai hartako *Goiz Argi*, *Zeruko Argia*, *Anaitasuna*, *Agur* eta antzeko aldizkariak horra hor gertatu zenaren lekuko. Eskerrak, Koldo, hizkuntza gidaritzari eutsi zeniotenari. Eskerrak hain une erabakigarrian euskara bat egiteko arrastoa argi eta garbi marraztu zenutenari. Nahigabeak eta mindurak sortu baziren ere, benetan asmatu egin zenutela garbi ikusten da. Eskerrik

asko, orain hain normala ikusten den euskara batua ez baitzen ahuntzaren gauerdiko eztula izan.

Amaitu baino lehen, beste aitorten ttiki bat ere egin nahi dizut Koldo. Zure idazlanak gogoz aztertu nituen bolada batean. Joskeraren inguruan nagusiak ziren molde zurrinak gainditu nahi nituen eta zure idazkietan eskainitakoak eredu gisa hartzen nituen malgutasunez erabiltzen ikasi nahian. Ez nuen nahi bezainbat aurreraterik izan. Xabier Leteren lanetara ere jo nuen, baina alferrik. Ikasle eskasa izan duzu Koldo. Jakin badakit, ordea, barkatua nagoela.

Saio hau ez dut beste herritar baten lana eskertu gabe utzi nahi. Benetan aintzat hartzekoa eta eskertzekoa baita Koldo Mitxelena buruz Elixabete Perez Gazteluk eskaini zigun lan bikain mardula.

Andanzas y mudanzas de mi pueblo Evaristo Bozas Urrutiaren lanaren berrargitalpenaren aurkezpena. 1977ko uztailaren 11. Boni Otegiren bildumako argazkia.

Ezkerretik eskuinera: Juan Antonio Garmendia Elósegui, Caja Provincial de Guipúzcoa finantza entitatekoa; Evaristoren biloba (Rodolforen semea); Ramón Múgica (alkate ohia), Koldo Mitxelena eta Boni Otegi (*Oarso* aldizkariaren zuzendaria), Foru plazan (Portaviones izenekoan).